

ЗА НАШАТА ОРГАНИЗАЦИЈА

ХДЗР "КХАМ" од Делчево е организација заснована на принципите на граѓанското општество, рамномерен социо-економски развој, меѓувисност на народите, културната разновидност и која верува во просперитет на Ромите во Македонија.

МИСИЈА НА ХДЗР"КХАМ"

Подигање на едукативното и подобрување на социо - економското ниво, пред се на ромската популација и останатите маргинализирани групи преку соработка со домашни и странски организации и фондации.

Долгорочни цели на КХАМ се:

- Рамномерен и оддржлив економски развој кој води кон социјална кохезија и намалување на сиромаштијата преку регионален развој, вработување, претприемништво, образование и пристап до јавните сервиси;
- Диверзифицирано и вкоренето граѓанско општество кое промовира вклученост на Ромите кои влијаат на главните текови на општественото живеење;
- Зајакнување на капацитетите на НВО-и во Источно-Брегалничкиот регион;
- Прифатена културна разновидност, меѓувисност и дијалог одразени во сите сфери на јавниот живот;
- Воспоставени партнерства за развој на меѓуграницна соработка

ХДЗР "КХАМ" активностите ги осигурува преку

- Застапување
- Развој на капацитетите
- Вмрежување и партнерство
- Информации-односи со јавност

Мобилизација на фондови

ХДЗР "КХАМ", во 2009 година имаше вкупен обем од 8 проекти и буџет од 1.712.749,00 во денари.

Оваа беше последната година на финансирање од УСАИД како долгогодишен меѓународен донатор на ХДЗР "КХАМ".

Во оваа година, ХДЗР "КХАМ" значително ги интензивираше напорите за мобилизација на фондови. Добри резултати беа постигнати кај традиционалните партнери, Министерство за труд и социјална политика (МТСП) и Фондација Институт Отворено Општество Македонија (ФИООМ).

Нови донатори се Делегација на Европска Комисија во Република Македонија со средства на Европска Унија.

Во 2008 година, согласно донесениот стратешки план на организацијата, во ХДЗР "КХАМ" продолжија активностите за реструктуирање, а со кои организацијата треба да се прилагоди на нов контекст на работење.

CОРАБОТКА

Соработката со многу и различни партнери, која е една од нашите главните карактеристики, продолжува со редовен интензитет и во овој период.

Соработката со Локалната самоуправа и државните институции во изминатата 2009 год. значително се интензивираше, а воедно, ХДЗР "КХАМ" го продолжи ритамот на соработка и со домашните граѓански асоцијации.

Во овој период за одбележување е и учеството на Извршниот директор на ХДЗР "КХАМ", Зекир Абдулов, како член на Координативно тело при Владата на Република Македонија за спроведување на плановите од Декадата на Ромите.

Наши приоритетни цели и задачи се :

-Организирање и оспособување на членството за и околу работата со здружението

-Активности околу подигање и развивање на едукативното ниво на ромската популација со посебен акцент на младите,

-Јакнење на демократски вредности преку градење на цивилното општество.

-Зголемување на степенот на социјалната заштита и намалување на невработеноста,

-Заштита на човековите права

-Надминување на традиционалната нерамноправност на жената во бракот и нејзино вклучување во сите свери на општественото живеење

-Заштита и унапредување на животната средина

Извршна канцеларија на ХДЗР "КХАМ" Делчево

извршен директор

Зекир Абдулов

сектор-образование

Фадил Усаинов

сектор-социјала и вработување

Шазија Мемедова

сектор-жени

Фирдеза Зенулова

сектор-Граѓанско општество и демократија

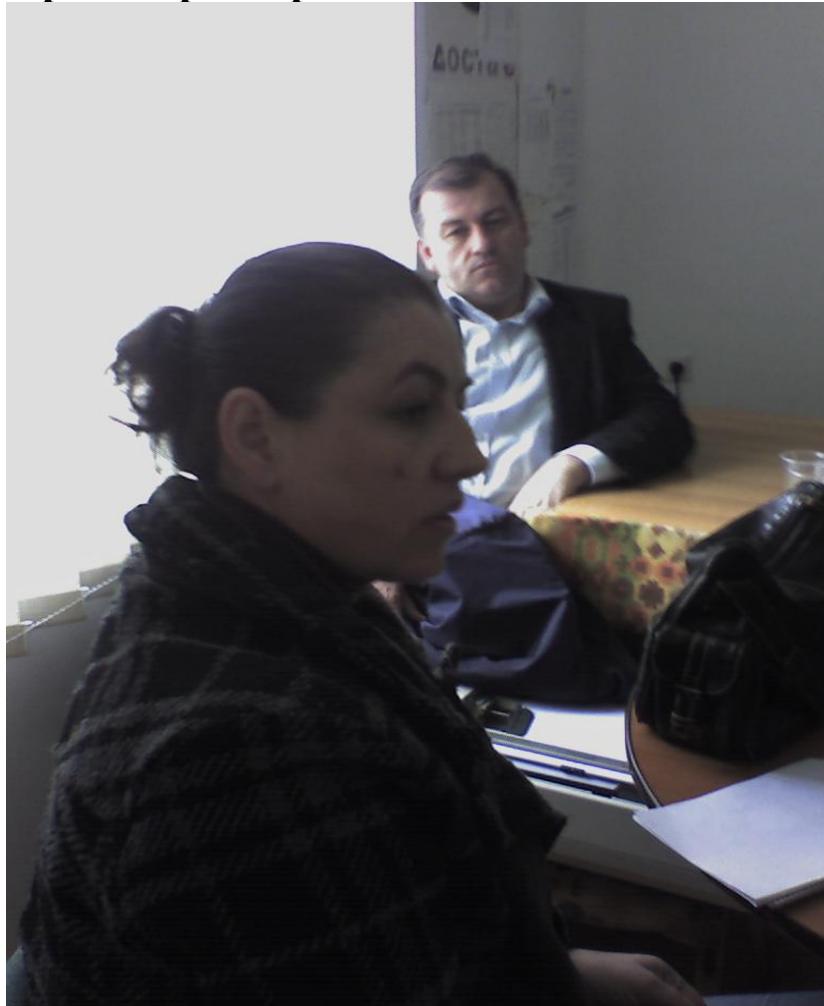
Зоран Биковски

сектор-Бесплатна правна помош

Анита Цоневска

книговодство-Розета Такева

Список на реализирани проекти 2009 година

1. "Ромски информативен центар"

Времетраење: март- декември 2009

Донатор: МТСП (Министерство за труд и социјална политика)

Буџет: 300.000,00 МКД

Цел на проектот е информирање на граѓаните од ромска популација, како целна група, за остварување на практичните потреби кои произлегуваат за побрза интеграција од областа: образование, вработување, домување и здравство.

РИЦ е врската помеѓу органите на управа на локално ниво и припадниците на Ромската заедница и има за задача да прибира податоци за потребите на целната група и да ги информира истите од погоре наведените области.

Во областа на образованието задача на РИЦ е да ги информира и насочува ромските ученици за упис во образовните институции, како и административна и техничка помош во врска со пополнувањето на пријави во средно образование.

Во областа на здравството, дава насоки за остварување на правата и обврската од здравствено осигурување и едукација на населението во делот на примарна здравствена заштита.

Во областа на вработување и социјална заштита ги информира граѓаните кои се потребни документи за добивање на посебен додаток, ги насочува околу правото за социјална парична помош, потребни документи за детски додаток, критериуми кои треба да бидат исполнети за постојана парична помош, потребни документи за помош и нега од туѓо лице, како и техничка помош на странките околу сите наведени документи.

РИЦ овозможува и подобрување на комуникацијата и комуникациските вештини во насока на приближување и информирање на потребите и можностите на Ромите и институциите.

Во рамките на РИЦ активно дејствува и координативното тело, составено од претставници на соодветните институции од споменатите области.

Сакаме да потенцираме дека РИЦ во Делчево се придржува кон сите права и обврски и има континуиран пристап до информации од институциите во врска со дадени прописи и процедури и дава препораки за конкретни проблеми.

2. "Еднакви образовни можности за деца-Роми-3"

Времетраење: 1 октомври 2008- 31 јули 2009

Донатор: ФИООМ (Фондација Институт Отворено Општество - Македонија)

Буџет: 582.437,50 ден.

Главна цел на проектот е да се преземат активности за ромските родители и воннаставни активности за учениците-Роми, со цел зголемување на успехот и намалувањето на осипувањето на учениците.

Како подцели на проектот се:

- Подигање на свеста и улогата, како и развивање на капацитетот на ромските семејства за потребата од образование на нивните деца;

- Намалување на стапката на осипување на ромските ученици во основното образование и нивно мотивирање преку интерактивни, интеркултурни и екстракулиарни активности;
- Градење и подобрување на односите со училиштето и ромската заедница и надминување на предрасудите и стереотипите;

Во првата фаза од реализација на проектот, активностите течат во насока на поврзување и соработка на родителите-Роми со основното училиште "Ванчо Прке"-Делчево и организирање на редовни родителски средби.

-спроведување на информативни предавања, едукативни работилници и широк спектар на активности кои се базирани во заедницата, како што се кампањи за издигнување на свеста, предавања, работилници за различни прашања.

Едукативните работилници за издигнување на свеста се организираат со цел, родителите-Роми да се едуцираат за улогата на семејството во образованието на децата, за улогата на родителските совети во училиштата ина тој начин се информирани за тековните настани во образовниот систем, т.е. за образовните реформи.

Информативните предавања за родителите-Роми опфаќаат различни прашања: конфликти и комуникациски вештини, справувања со предрасуди и стереотипи, рани бракови и последици од истите, поддршка на родителите за професионален развој на децата...

Втората фаза од проектот кој е во тек на реализација, се одвива според планот на активности, односно веќе се организираат воннаставни активности за учениците-Роми и истите треба да продолжат во текот на целата учебна година.

ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Се очекува активностите спроведени според овие проектни цели и задачи, позитивно да влијаат на редовната посетеност и успех во училиштето на учениците-Роми и да ги одржуваат партнерствата меѓу училиштето и заедницата. Вклучувањето на ХДЗР"КХАМ" се гледа како можност ромската заедница да смени нешто онаму каде што јавниот сектор не успеа, да имаат контрола врз акциите што се преземаат, да имаат вистинско влијание врз проблемите, но и да одговараат за својата работа и за постигнатите резултати.

Покрај тоа, се очекува голем број на невладини ромски организации да бидат мотивирани да постигнат резултати и да бидат пофлексибилни во споредба со наставниот кадар во училиштата. Тие би можеле поефективно да спроведат стандарди на однесување отколку наставниот кадар, бидејќи учениците-Роми би биле поподгответени да ги прифатат строгите правила од членовите на нивната сопствена зедница, што доколку доаѓаат од наставниот кадар, би одбили.

Вклученоста на локалните ромски невладини организации, произведува други придобивки што се прелеваат и може да имаат позитивен ефект врз ромската зедница во целина, бидејќи гради социјален капацитет, ги зајакнува релациите "училиште-заедница" и ги вклучува родителите во училишниот живот.

**3. "Инклузија на деца Роми во јавни предучилишните установи-3" Донатор:
МТСП (Министерство за труд и социјална политика)**

Времетраење: 15 ноември-30 јуни 2009 /10(во тек)

Буџет: 4.000 ЕУР

Успешното реализирање на проектот "Инклузија на деца Роми во јавни предучилишните установи" во 2006 и 2007 год., со видливи и остварени резултати од истиот, ја наметна потребата од негово продолжение. Позитивно оценетиот проект од страна на Министерството за труд и социјална политика, доби поддршка за продолжување со реализација на проектот со ист работен наслов, за период од 10 месеци и опфатеност на ромски дечиња родени од 2003 год

Цел на проектот, е да се даде придонес околу зголемувањето на бројот на ромските деца во јавните детски градинки заради нивно адаптирање и подобро социјализирање како и обезбедување услови за нивно вклучување во (идното) задолжително предучилишно образование.

Активностите кои го следат проектот се содржат во:

- идентификација на деца со соодветна возраст за упис во детска градинка;
- организирање средби, работилници со родители, одење на терен и посети во семејства;
- Следење на напредокот на децата на почетокот на септември 2008 год., и споредба на резултатите во јуни 2009 год., особено на поле на социјализацијата, владеењето на македонскиот јазик и подготвеноста за вклучување во основно образование;
- континуирана соработка со Министарството за труд и социјална политика-Сектор за заштита на децата;
- Континуирано информирање на претставниците на локалната самоуправа за текот на проектот.

Очекувани резултати:

- зголемување на бројот на ромските деца во јавните детски градинки и нивно адаптирање и социјализирање,
- подобрување на капацитетот на родителите-Роми, на воспитно згрижувачкиот кадар во градинките, како и на асистентот-Ром, за поддршка и охрабрување на образоването на Ромите

- Подобрување на македонскиот јазик и социјалните вештини на децата Роми кои се дел од јавната детска градинка во нашата општина;
- Зголемување на знаењата на воспитниот и згрижувачки кадар во јавната општинска детска градинка "Весели Цветови", а со цел надминување на стеретипите и предрасудите кон ромската заедница во Делчево
- Зголемување на јавната свест за проблемите со кои се соочуваат Ромите и вклучување на локалните власти за надминување на истите.
- вработен Ром -воспитувач во јавната установа-детската градинка

Улогата на ХДЗР "КХАМ" е да овозможи теренска помош, упис на деца во детската градинка, ширење на информации, работа со родителите и сите заинтересирани страни, како и други активности кои ја помагаат реализацијата на проектот.

4. "Превенција од илегална трговија со луѓе, кон и низ Бугарија и Македонија"

Донатор: Делегација на Европска Комисија во Република Македонија

Времетраење: март 2008-март 2009 год.

Буџет: 43.112, 30 ЕУР

ХДЗР,,КХАМ" од Делчево, во партнерство со НВО "ПИРИН" од Р. Бугарија, започна со реализација на проектот "Превенција од илегална трговија со луѓе и низ Бугарија и Македонија", кој што е дел од Програмата КАРДС, "Програма на соседството" Бугарија-Македонија 2004-2006.

Програмата е раководена од Делегација на Европска Комисија во Р. Македонија

Проектот за почна со имплементација од 10.03.2008 год.

Целта на проектот е да се создаде ефективна и одржлива превенција од илегална трговија со луѓе и сексуална експлоатација во граничниот регион помеѓу Р.Македонија и Р .Бугарија, а преку реализирање на силна информативна кампања за потенцијалните жртви на трговија со луѓе и отварање на Центри за поддршка и заштита на жртвите на трговија со луѓе од двете страни на границата.

Како **директна целна група** се младите помеѓу 15-21 година, кои претставуваат најrizична целна група за инволвирање во трговија со луѓе.

Активности кои го следеа проектот:

- Состаноци на работни тимови од "КХАМ"-Делчево и НВО"ПИРИН"-Благоевград;
- Медиумска кампања за промоција на проектот;
- Подготовка и ТВ еmitување на видео-клип;
- Подготовка на 5000 тријазични (македонски, бугарски и английски) информативни брошури и 1000 постери
- Поставување на 2 билборда во Делчево и 2 билборди во Благоевград
- Селекција на тимовите за работа во Центрите за поддршка и заштита на жртвите од трговија со луѓе;
- Екипирање и опремување на Центарот;
- Организирање на две работилници во Делчево-јуни и во септември-Благоевград.

Улогата на Центрите е да им се пружи институционална поддршка на жртвите со трговија со луѓе, со полицијата и амбасадите од една страна, но и да

им пружат морална и психолошка подршка на жртвите за реинтегрирање во средините од каде истите доаѓаат.

Во рамките на проектот се одржаа две дводневни работилници во Делчево и во Благоевград, Р. Бугарија, на тема "Борба против трговија со луѓе и улогата на НВО во истата". На работилниците земаа учество претставници на Локалната власт и НВО-и од двете страни на границата, како и претставници на образовни институции, МТСП, ОВР-Делчево, Гранична полиција.

Преку реализација на предвидените активности ќе се подигне свеста кај ризичните групи за опасноста од можно инволвирање во мрежата на трговија со луѓе и создавање на одржливо партнерство помеѓу институциите и НВО-и, а преку потписан зеднички Меморандум за соработка во сферата на борба против трговија со луѓе.

5. Бесплатна правна помош и правна култура (во тек на реализација)

Во соработка со Адвокатска комора на Македонија, се рализира проектот "Бесплатна правна помош ,правна култура и социјализација". Во Делчево функционира канцеларија за бесплатна правна помош, која го опфаќа регионот: Делчево, Пехчево, Берово, Виница и Кочани. Овој проект за цел има давање на правна помош, пред се на оние категории лица кои се од сите ставени на маргините на општеството. Канцеларијата им стои на располагање на следниве категории лица:

- социјално загрозени лица
- самохрани мајки
- хендикепирани лица
- жртви на семејно насиљство
- жртви на трговија со луѓе

Во изминатата 2008 година во Канцеларијата за бесплатна правна помош се пријавени повеќе од 50 случаи од кои во 25 случај директно е ангажиран адвокат поради тежината на предметот, а во останатите случаи е даден правен совет или друг вид на помош.

Правна помош е побарана од страна на 25 социјално загрозени лица, 10 самохрани родители и 4 хендикепирани лица и 11 жртви на семејно насиљство.

6. Изработка и спроведување на Европски образовни проекти

Донатор: Национална Агенција за европски образовни програми

Времетраење: Јуни-Ноември 2009

Буџет: 3 000 ЕУР

Програма : ГРУНДВИК

Во текот на 2009 година за прв пат на Р. Македонија за прв пат беше да користи од фондовите наменети за Европски образовни програми. ХДЗР -КХАМ Делчево е добитник на грант од програмата ГРУНДВИК за јакнење на сопствениот капацитет при аплицирање за програми.

Целта на проектот е преку спроведената обука во Никозија (Кипар) еден учесник од ХДЗР-КХАМ да се стекне со практични знаења за изработка и спроведување на Европски образовни проекти. Стекнатите знаења учесникот

Годишен извештај 2009

ХДЗР"КХАМ"-Делчево

беше должен да ги пренесе преку легалните состаноци на НВОИ од двете мрежи Источно - Ромска Координација и на Мрежа на НВОИ од Брегалничкиот регион.На овој начин корисници од овој грант беа вкупно 24 НВОИ од двете мрежи.

7. Планирање на семеен буџет

Донатор: ФИИОМ

Времетраење:Март-Ноемви 2009

Буџет: 1 600 ЕУР

Видливоста во работењето го привлече вниманието на ФИИОМ и по нивно барање договорена е и остварена соработка за организирање на серијал од обуки. **Целта** на обуките беше да се изгради капацитетот на Ромските семејства во планирањето на семејниот буџет..За таа цел беа организирани 8 обуки во 5 населени места во Брегалничкиот регион и тоа во Делчево,Берово,Пехчево, Виница и с.Црник. На овој начин 117 Ромски семејства се стекнаа со практични знаења во подготвување и изготвување на семејниот буџет.

8. Професионалната ориентација -предуслов за стимулирање на вработувањето

Донатор : Генерален секретаријат при Влада на Република Македонија

Времетраење: Декември-Јуни 2009-10

Буџет: 3 500 ЕУР

Невработеноста претставува главен проблем на Ромската популација како во Општина Делчево така и во Р.Македонија .Од овде и потребата за спроведување на ваков проект кој ќе го подобри пристапот на младите Роми до работните места.

Главна цел на проектот е ублажување на невработеноста кај младите Роми.

Остварувањето на поставената цел е предвидена преку реализација на поставените задачи:

-Професионална ориентација кај младите Роми

-Анализа на пазарот на трудот

-Подобрен пристап до работните места

Активности што ги предвидовме а кои водат кон остварување на поставените задачи се :

-Работилница со ученици од О.У. за важноста на избор на професија

- Работилница со ученици од Д.С.У. М.М. Брицо. за важноста на избор на професија но и начинот на стипендирање преку Декадата на Ромите

- Позитивен Модел

- Работилница со бизнис секторот

- Обуки за правење на Бизнис план

- Обуки за изготвување на ЦВ и пристап до работодавачите

- Публикување на резултатите од спроведените активности

Постигнати резултати од проектот

-Реализирана Активност од Локалниот Акционен план за Образование

-Подигната свест за важноста од Професионалнаориентација кај учениците Роми

-Извршена анализа на пазарот на трудот

Годишен извештај 2009

ХДЗР"КХАМ"-Делчево

-Извршена проценка на ресурсите во општина Делчево

-Промовирано неформалното образование

-Правилен избор при запишување во средно училиште и на Факултет

-Едуцирани 33 ученици Роми

Партнерски проект

9. "Младите во процесите на застапување на локално ниво"

Донатор: Балкан Тrust фор Демоцрац

Партнер: Коалиција на младински организации СЕГА

Времетраење: декември - јуни 2009

Буџет: 5.300 УСД

Врз основа на утврдената моментална ситуација и потребата од зајакнување на граѓанските асоцијации и организации во источниот дел на Република Македонија, Коалицијата СЕГА обезбеди средства за спроведување на активности во насока на зајакнување на капацитетите на младите и младинските организации во Источна Македонија и да го охрабри вклучувањето на младите во решавање на локални и регионални проблеми и прашања кои што нив ги засегаат.

ХДЗР "КХАМ" номинира две лица-членови на организацијата, заради учество следниве активности по проектот:

- спроведување на организациска самопроценка на организацијата;
- спроведување на обуки на теми; градење на тим и тимска работа, креирање на политики, комуникациски вештини и лидерство, раководење со проектен циклус...
- објавување на повик и отварање на транспарентен и фер процес за поддршка на локални кампањи
- подготвување и дистрибуција на публикација со резултатите од проектот.

Резиме

ХДЗР"КХАМ" Делчево се стреми кон праведно и демократско општество засновано на принципите на добро владеење и висок степен на доверба, сето тоа со релизирање на активностите од стратешкиот план на организацијата.

Угледот што го има ХДЗР"КХАМ" помеѓу невладините организации, како и меѓу институциите, е основен двигател во нашата работа.

Годишен извештај 2009

ХДЗР"КХАМ"-Делчево

Лобирањето и застапувањето ќе биде основен инструмент со што ќе ја оправдаме нашата стратешка цел која се однесува директно на потребите на ромката популација.

Голем допринос даваме и во развивањето на граѓанското општество и НВО секторот во Брегалничкиот регион.

Благодарност упатуваме кон институциите и фондациите заслужни за нашиот развој: Делегација на Европска Комисија во Република Македонија, ФИООМ, Министерство за труд и социјална политика,

Посебна благодарност искажуваме и до градоначалникот и советот на Општина Делчево, за успешната соработка во изминатиот период.